

بررسی فعالیت‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی و واکنش جامعه جهانی

فریدون زرنگار (رادیو فردا): میزگرد امشب رادیو فردا، اختصاص به بررسی برنامه‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی دارد. هفته گذشته فشار بر روی جمهوری اسلامی برای امضای سند الحاقی به پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای، در سطح جهانی افزایش یافت. در حالی که افکار عمومی منتظر تصمیم آژانس بین‌المللی انرژی اتمی درباره برنامه هسته‌ای ایران است، آلمان، بریتانیا، و فرانسه با ارائه قطعنامه‌ای به این آژانس، خواستار دادن مهلتی ۵۰ روزه به جمهوری اسلامی برای ثابت کردن نبودن در پی تولید سلاح‌های هسته‌ای شده‌اند. محمد البرادعی، رئیس آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، در دومین روز مذاکرات شورای حکام در پشت درهای بسته گفت: ایران باید همه فعالیت‌هایی را که در زمینه غنی کردن اورانیوم انجام می‌دهد، اعلام کند و همه اقدامات خود را تحت نظارت سازمان بین‌المللی انرژی اتمی انجام دهد. او گفت: به نفع ایران و جامعه بین‌المللی است که این مسئله بی‌هیچ تاخیری هرچه زودتر حل و فصل شود. محمد البرادعی، رئیس آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، از تهران خواسته است، فهرستی از همه تجهیزات وارداتی و مواد آلوده به اورانیوم خود را با ذکر کشور مبدا و تاریخ خرید آن، در اختیار این آژانس بگذارد تا بتوان توضیحات و توجیهات جمهوری اسلامی را در مورد وجود نشانه‌های اورانیوم غنی شده که در بعضی تأسیسات هسته‌ای ایران به دست آمده است را بررسی کرد. مقامات جمهوری اسلامی همچنان بر روی هدف‌های صلح‌آمیز برنامه هسته‌ای خود اصرار می‌ورزند و با اشاره به فشار آمریکا، از آژانس بین‌المللی انرژی اتمی می‌خواهند بدون سیاسی کردن قضیه این موضوع را بررسی کند.

موضوع میزگرد امشب ما، بررسی برنامه هسته‌ای جمهوری اسلامی و واکنش جامعه جهانی به این برنامه است. میهمانان برنامه امشب عبارتند از آقایان: دکتر علی اکبر اعتماد (رئیس پیشین سازمان انرژی اتمی ایران)، داریوش همایون (وزیر اطلاعات در کابینه امیرعباس هویدا)، و دکتر مهران براتی (تحلیلگر سیاسی). اجازه بدهید که برنامه امشب را با پرسشی از آقای دکتر اعتماد آغاز کنیم. آقای دکتر اعتماد، اصولاً با توجه به شناختی که شما از تجهیزات هسته‌ای و برنامه‌های هسته‌ای ایران دارید، ایران در موقعیتی هست که بتواند به تولید سلاح‌های هسته‌ای دست بزند؟

دکتر علی اکبر اعتماد (رئیس پیشین سازمان انرژی اتمی ایران): برای این که یک کشوری بتواند سلاح‌های اتمی تولید کند، باید به تکنولوژی اتمی کاملاً دست پیدا بکند و ایران در این راه است که مهار بکند تکنولوژی اتمی را در ایران. حالا این شروع کار است، چند سال است ایرانی‌ها شروع کرده‌اند و این کار را دارند می‌کنند. خوشبختانه یواش یواش هم پیشرفت کرده‌اند و تکنولوژی‌های اتمی را دارند بهش دست پیدا می‌کنند. این تکنولوژی‌ها هم مصرف به اصطلاح غیر نظامی دارد (برای تولید انرژی)، هم این که می‌تواند مصرف نظامی داشته باشد. مصرف نظامی آخر کار می‌آید، یعنی بعد از این که همه تکنولوژی‌ها را مهار کردند، بعد آن وقت ممکن است این انتخاب برای ایران پیش بیاید که برای سلاح‌های اتمی هم دست به کار بشود یا نشود. آن دیگر یک تصمیم سیاسی بعدی است. آن چیزی که برای ایران مهم است فعلاً، دسترسی به تکنولوژی‌های اتمی هست که طبق تمام قراردادهای بین‌المللی برای هر کشوری این حق شناخته شده است. یعنی ایران هم حق دارد مثل کشورهای دیگر به این تکنولوژی دست پیدا بکند. تا اینجا داستان این است.

ف.ز: اما در حال حاضر، ایران قدرت استفاده از تجهیزات هسته‌ای خودش را برای تولید سلاح‌های هسته‌ای دارد؟

دکتر علی اکبر اعتماد: این امکان همیشه خواهد بود. شما وقتی که تکنولوژی داشتید، با این تکنولوژی همه کار می‌توانید بکنید.

ف.ز: ولی شما نظرتان این است که ایران این حق را دارد؟

دکتر علی اکبر اعتماد: مسلم است که یک مملکت مستقل حق همه نوع کاری دارد. من نمی‌فهمم این چه سئوالی است! یک مملکتی است مستقل و حق دارد نحوه دفاع خودش یا نحوه استفاده از تکنولوژی‌اش را خودش تعیین کند، حالا این برای دیگران خوب است یا بد است، آن داستانی است که می‌شود بحث کرد. ولی کسی نمی‌تواند

بگوید که فرانسه حق دارد این کار را بکند یا حق ندارد، آمریکا حق دارد این کار را بکند یا ندارد، ایران حق دارد این کار را بکند ... ایران حق همه چیز دارد. یک مملکت مستقلی است و می‌خواهد هر جور منابعش را مصرف کند، به تکنولوژی دست پیدا کند. این حق را دارد. حالا ممکن است ما مخالف باشیم، بگوییم این کار بدی است، آن داستان دیگری است، ولی این حق را دارد.

ف. ز: آقای همایون، از نظر شما ایران می‌تواند و حق دارد دارای آن تجهیزات هسته‌ای باشد که به این کشور اجازه دستیابی به سلاح اتمی را بدهد؟

داریوش همایون (وزیر اطلاعات در کابینه امیرعباس هویدا): داستان حق لزوماً به معنی استفاده از آن حق نیست. انسان آزاد است، می‌تواند همه کار بکند، ولی باید مصالح خودش را در نظر بگیرد. ایران در منطقه‌ای قرار گرفته است بسیار حساس و آخرین چیزی که این منطقه لازم دارد، این است که کشورهای منطقه از حق حکم استفاده نکنند و همه مسلح به سلاح‌های هسته‌ای بشوند. بله، همه حق دارند و اگر استفاده نکنند کویت هم بالاخره بمب اتمی از خودش خواهد داشت. ضمناً ایران یک ویژگی دیگر دارد و آن این است که کشوری است شکست خورده و Failed به قول انگلیس‌ها، کشوری که در همه کار و امانده، درمانده، نه قانون دارد، نه حکومت معینی دارد، نه معلوم است که تصمیم می‌گیرد، نه معلوم خواهد بود که انگشت چه کسی روی ماشه هسته‌ای است. کشوری است که خبرنگار زن کانادایی را که آمده است از تظاهرات مردم در ایران خبر تهیه کند، دستگیر می‌کنند بدون این که هیچ گناهی کرده باشد و در دادگاه قاضی و دستیارانش او را می‌کشند. یک همچنین کشوری آیا دیگران می‌نشینند و ساکت می‌مانند و اجازه می‌دهند که به تسلیحات اتمی برسند؟ و آیا سازمان انرژی اتمی بین المللی حق ندارد از کشورهایایی که امضاکننده عهدنامه‌هایی هستند که آن سازمان به موجب آن اصلاً تشکیل شد، بخواهد که نظارت او را بپذیرند بر فعالیت‌های هسته‌ای ایشان یا نه؟ این‌ها مسائلی است که متأسفانه الان با منافع ملی ایران در تضاد بسیار آشکاری است.

ف. ز: ولی آقای دکتر اعتماد مطرح می‌کنند که کشورهای دیگری هم هستند که این سلاح‌ها را دارند، در نتیجه دلیلی نیست که از نظر حقوق بین الملل کشور دیگری نتواند داشته باشد.

داریوش همایون: ما این‌جا فقط با حقوق بین الملل سر و کار نداریم، با واقعیات بین المللی هم سر و کار داریم. این کشورهای دیگر کدامند؟ آیا هیچ کدام تهدیدی متوجه ایران می‌کنند؟ آیا قابل تصور است که چین، یا هند، یا پاکستان که دائماً چشمش نگران هند است و به ایران کاری ندارد، یا روسیه که اصلاً با ایران همسایه نیست و وقتی هم که همسایه بود، خیال حمله اتمی هیچ وقت به ایران نداشت، یا اسرائیل که هیچ کاری به ایران ندارد، مگر این که ایران به سلاح‌های هسته‌ای بخواهد مسلح بشود، این‌ها ایران را تهدید بکنند؟ ما در این منطقه‌ای که هستیم، از هیچ سویی تهدید اتمی نمی‌شویم. ممکن است خطرات دیگری باشد، ولی کسی در فکر انداختن بمب اتمی روی ایران نیست. صدام حسین بود که او را هم نگذاشتند دست پیدا بکند و ما برای نخستین بار بعد از ۲۲۰۰ سال، از مرز غربی خودمان آسوده هستیم. این است که اصلاً ضرورتی به دست یافتن به سلاح هسته‌ای و به خطر انداختن مردم ایران نیست.

ف. ز: آقای دکتر براتی، با توجه به گفته‌های دکتر اعتماد و آقای همایون که در حقیقت برخورد به برنامه هسته‌ای ایران را از یک جنبه فنی و از یک جنبه سیاسی مطرح کردند، اصولاً یک برخورد همه‌جانبه با این مسئله را چگونه می‌شود کرد؟

دکتر مهران براتی (تحلیلگر سیاسی): من فکر می‌کنم در این نباید شک کرد که در اصول حقوقی که برای یک تعدادی از ملل وجود دارد، برای دیگر ملل هم می‌تواند بالقوه وجود داشته باشد. ولی تمام حقوق و استفاده از حقوق در یک فضای بین المللی، در یک فضای سیاسی، و در یک فضای امنیت و منافع ملی انجام می‌گیرد. آن چه که مربوط به اسلحه اتمی می‌شود، در قرن ۲۱ احتمالاً است که کسی فکر بکند با استفاده از بمب اتمی، نسبت به همسایگان خودش می‌تواند فشار وارد بیاورد و احتمالاً استفاده سیاسی ببرد. ما می‌دانیم که استفاده از این بمب‌ها نتایجش گریبانگیر همه همسایه‌ها و از جمله آن کشوری که از این بمب استفاده کرده است، می‌شود. بنابراین یک کاربرد سیاسی باید داشتن بمب اتمی داشته باشد و این هم به زعم من در رابطه با کشورهای همسایه، تهدید از طرف پاکستان یا روسیه یا جای دیگر نیست، یک اسلحه‌ای است که در دست احتمالاً بیشتر آن نیروهای سرکوبگر در کشور ما، اصرار در داشتن این بمب اتمی می‌کند که خیالشان از جانب فشار بیرون

راحت‌تر باشد، با دست بازتری بتوانند به اصطلاح مسایل سیاسی را در کشور حل بکنند یا حل نکنند و با آن سیستم و نظمی که مایلند، حکومتشان را ادامه دهند. حساسیت در مورد سلاح اتمی در ایران از زمانی پیدا شد که در صحن بین‌المللی، به خصوص در بازار سیاه، شایع شد یا این اطلاع پخش شد که ایران مشغول پیدا کردن و خرید ابزارهای مولد اشعه X است که با کمک آن‌ها می‌تواند انفجارهای آزمایشی انجام دهد و یا مواد منفجره مخصوصی که به وسیله آن‌ها کلاهک‌های اتمی فعال می‌شوند. بعد از این اخبار و اطلاعات بود که حساسیت به وجود آمد و به زعم من این طوری که ایران به احتمال بسیار قوی دنبال این است که استعداد ساختن بمب اتمی را پیدا بکند، بدون این که بمب اتمی بسازد. پتانسیل داشتن این استعداد و توانایی، برای او حربه‌ای خواهد بود در صحنه سیاسی، برای این که در داد و ستدهای بین‌المللی و در فشاری که به لحاظ سیاسی روی ایران و نظام حاکم است، دست بازتری پیدا بکند.

ف. ز: آقای دکتر اعتماد با در نظر گرفتن صحبت‌های آقای همایون و براتی که گفتند برخورد با برنامه هسته‌ای ایران بایستی با در نظر گرفتن اوضاع ایران، منطقه و موقعیت حکومت صورت بگیرد و شما که مطرح کردید این حق ایران است که به این تکنولوژی دست پیدا کند، چرا شما فاکتورهای سیاسی مطرح شده را در ارزیابی خودتان مورد توجه قرار نمی‌دهید؟

دکتر اعتماد: اولاً بنده عرض کنم که من نگفتم ایران باید این کار را بکند یا نکند. من این را نگفتم. شما سؤالتان این بود که ایران این حق را دارد؟ گفتیم بله مثل هر کشور مستقلی این حق را دارد، ولی آنچه که برای ایران از نظر ملی مطرح و مهم است، دستیابی به تکنولوژی است. حالا این تکنولوژی اتمی یا تکنولوژی‌های دیگر است. ما باید بدانیم که مادام که کشور ما از نظر تکنولوژی عقب باشد، در هر صورت ما هم عقب خواهیم بود. حالا چون این مسئله تکنولوژی اتمی مطرح است، من هر پیشرفتی در ایران در زمینه تکنولوژی اتمی بشود، خوشحال می‌شوم. این پیشرفت مفهومش این نیست که ایران برود بمب بسازد. کسی هم نگفته که می‌خواهد بمب بسازد. غریبه‌ها می‌گویند که اگر ایران به تکنولوژی دست پیدا کرد، این امکان را پیدا می‌کند که بمب بسازد، ولی این دیگر قصاص قبل از جنایت است. من می‌گویم که تمام نیرنگ غریبه‌ها این است که جلوی ایران را بگیرند که ایران به این تکنولوژی دست پیدا نکند و ما این را نباید قبول کنیم. ما باید به این تکنولوژی دست پیدا کنیم و بعد هم بنشینیم ببینیم ما بمب می‌خواهیم یا نمی‌خواهیم. آن داستان اصلاً دیگری است، آن اصلاً فعلاً مطرح نیست.

ف. ز: یعنی شما گزارش کشورهای غرب و بویژه فشار آمریکا بر روی ایران را در رابطه با اینکه ایران قادر است به این سلاحها دست پیدا کند، درست نمی‌دانید؟

دکتر اعتماد: نه آنها مسلماً غلط می‌گویند، در آن شك نداشته باشید که ایران الان قادر نیست و الان در راه دستیابی به تکنولوژی اتمی است و دارد پیش می‌رود. من می‌گویم هر تکنولوژی که شما داشته باشید که دلیل نمی‌شود شما می‌خواهید بروید بمب بسازید. يك تکنولوژی است، مثل هر تکنولوژی، يك تکنولوژی است یکجور دیگر. حالا چرا اینها یقه ایران را چسبیدند که تو نباید به این تکنولوژی دست پیدا کنی، برای اینکه يك روزی ممکن است تو با این بمب بسازی. خوب بله يك روزی هم ممکن است ایران يك کار دیگر بکند، آن را بنده نمی‌دانم و آن روز هم هنوز نیامده و چیزی را که می‌خواهند جلوی او را بگیرند، ساختن بمب نیست. آنها می‌گویند اصلاً ایران نباید به این تکنولوژی دست پیدا کند و من این را قبول ندارم. از لحاظ ملی این را قبول ندارم که يك مملکتی بیايد اختيار خودش را از دست بدهد، برای اینکه کشورهای دیگر خوشحال شوند. این را بنده قبول ندارم.

ف. ز: آقای همایون، با توجه به گفته‌های آقای اعتماد و با توجه به اینکه به هر حال غرب برنامه‌های اتمی ایران پیش از انقلاب را قبول می‌کرد و تأیید می‌کرد و جمهوری اسلامی مطرح می‌کند که در حقیقت این فشارهایی که به جمهوری اسلامی وارد می‌شود، بیشتر جنبه سیاسی دارد که بخصوص آمریکا می‌خواهد بر ایران وارد کند. به نظر شما این ادعای جمهوری اسلامی نمی‌تواند درست باشد، با توجه به اینکه غرب در بیپیش از انقلاب هوادار برنامه‌های اتمی ایران بود؟

داریوش همایون: این نشان می‌دهد که غرب هیچ مخالفتی با گسترش این تکنولوژی به منظورهای صلح‌آمیز ندارد و آماده همکاری با بسیاری از کشورها هم است و این همکاری را هم می‌کند. اصلاً صنایع اتمی فرانسه یا

آمریکا، اینها اگر مشتریهای خارجی نداشته باشند، روی پایشان نمی‌توانند بایستند. این درست نیست، انرژی هسته‌ای در بسیاری دیگر از کشورها که منابع دیگری ندارند، راه حل معقولی است برای رسیدن به نیازهای خودشان. ولی غرب دلایل محکمی دارد که ایران در پی بدست آوردن سلاحهای هسته‌ای است، برای اینکه از این طرف و آن طرف ابزارهای مختلفش را تهیه کردند، اینها فهمیدند و بهترین دلیلش هم همین است که مقاومت می‌کنند در برابر بازرسی سازمان بین‌المللی انرژی هسته‌ای. اگر ایران چیزی برای پنهان کردن ندارد، اگر ایران خیال ساختن بمب هسته‌ای ندارد، به راحتی می‌تواند اجازه دهد که اینها هر وقت خواستند بیایند و بازرسی کنند. اینطور نیست، آنها می‌خواهند به منظورهای سیاسی برای ترساندن دیگران و اگر کار بر دست امثال رفسنجانی بیفتد، حتی استفاده از این سلاح هستند. اینها دنبال این کار هستند و موضوع این هم نیست که هر تکنولوژی با هر تکنولوژی مساوی است. ما نشنیده بودیم که در هیروشیما صدها هزار نفر با تلفن کشته شده باشند، تکنولوژیها فرق می‌کنند، کاربردهایشان فرق می‌کنند و قصاص قبل از جنایت هم باز معنی ندارد، برای اینکه پاره از جنایات نباید اصلا اتفاق بیفتند که بعد قصاص شوند. نباید اجازه داد که سرنوشت يك ملت به دست يك همچین رژیم بیفتد که این رژیم مسلح به بمب اتمی هم باشد و ایران را يك هدف بالقوه حملات نظامی کنند، این به هیچ وجه به صلاح ایران نیست.

ف. ز: این بحث در مورد رژیم مانندی پاکستان هم می‌شود که می‌گویند این رژیم مردمی نیست، ولی دارای سلاحهای اتمی است.

داریوش همایون: نه مردمی فرق دارد، شما يك بحثی در مورد دیکتاتوری دارید، بله شوروی هم رژیم دیکتاتوری داشت ولی اصلا يك مورد هم به کار نرفت، برای اینکه تکلیف مملکت معلوم نبود و يك عده‌ای قدرت را در دست داشتند، چین به هیچ وجه دموکراتیک نیست. موضوع این است که در ایران، قانون و حکومت وجود ندارد، شما می‌توانید اعلام کنید امروز که قدرت امروز در ایران دست کیست؟ کدام قانون اجرا می‌شود؟ آیا يك گروه مخفی آن گوشه نیستند که رابطه ایران و انگلیس را هر روز به هم می‌زنند؟ در چنین کشوری که نه حکومتش معلوم است و نه قانونش، شما با يك ابهام بزرگ سرو کار دارید، موضوع دموکراسی نیست.

ف. ز: آقای دکتر اعتماد، گفته‌های آقای همایون به نحوی به گفته‌های شما برخورد کرد که مسئله قصاص قبل از جنایت و تکنولوژی. در این مورد جوابی دارید؟

دکتر اعتماد: نه من جوابم فقط در يك جمله است، اینکه آمریکایی‌ها اطلاع دارند یا کس دیگر اطلاع دارد، اینها را هیچ کدام را قبول ندارم برای اینکه آمریکایی‌ها قبل از اینکه به عراق حمله کنند، همه می‌گفتند که اطلاعات دقیق است، اینجا فلان می‌کنند، آنجا فلان کار را می‌کنند، بعد از چند ماه که در عراق مستقر شدند، هیچ چیز پیدا نکردند، پس معلوم می‌شود تمام اطلاعاتی که قبل تحویل ما می‌دادند، همه دروغ بوده. حالا این اطلاعاتی که در مورد ایران می‌دهند، يك مقداریش دروغ است، يك مقداریش جوسازی است، يك مقداریش تبلیغات. حالا این را بگذاریم کنار، ما اصلا با آمریکا کار نداریم، ولی من می‌گویم که بچه اگر در مدرسه جدول ضرب یاد می‌گیرد، این ممکن است يك روز بمب بسازد، پس نگذاریم یاد بگیرد. اینکه نمی‌شود زندگی برای ملت ایران.

ف. ز: آقای دکتر براتی، آژانس بین‌المللی انرژی اتمی از ایران می‌خواهد که سند الحاقی به پیمان منع گسترش سلاحهای اتمی را امضا کند. آیا به نظر شما درست است که ایران این سند را امضا کند؟

دکتر براتی: در سطح بین‌الملل يك پروتکلی تهیه شده که این نامش است پروتکل الحاقی منع گسترش سلاحهای اتمی و از يك زمانی به هر حال جامعه بین‌الملل به هر حال به این فکر افتاد که يك تعدادی کشور بمب اتمی را دارند و گسترش این تکنولوژی و استفاده از این سلاح در سطح جهانی بسیار خطرناک است، بویژه روز به روز تعداد کشورهایایی که در آنها نظام دموکراتیک وجود ندارد و کنترل دموکراتیک یا اصولاً کنترلی وجود ندارد، روز به روز بیشتر می‌شود. ایران هنوز پروتکل الحاقی را امضا نکرده و آقای اکبر صالحی که نماینده جمهوری اسلامی در آژانس بین‌المللی انرژی اتمی هستند، ایشان می‌گویند که ما موقتا گرچه این پروتکل را امضا نکردیم، اما این را در ایران اجرا می‌کنیم از این طریق که مراکزی که بازرسان آژانس خواستار دیدار از آن و نمونه برداری شدند، آنها را ما جزء مراکز اتمی نمی‌دانیم و مراکز غیر اتمی تلقی می‌کنیم و به همین دلیل هم می‌گذاریم که اینها بروند و اینجا‌ها را ببینند.

ف. ز: حال اگر ایران این سند را امضا کرد، می‌شود به برنامه هسته‌ای ایران اعتماد کرد؟

دکتر براتی: جزء این پروتکل هست که نمایندگان آژانس انرژی اتمی هر لحظه‌ای هر جا خواستند بروند و کنترل کنند و به همین دلیل امضا کردن این پروتکل گامی است در این جهت که ایران نتواند این کار را انجام دهد.

ف. ز: آقای همایون امضای سند الحاقی از سوی ایران می‌تواند به این ترس و بدبینی از ایران خاتمه بدهد که ایران می‌خواهد سلاح‌های اتمی تولید کند؟

داریوش همایون: نه برعکس فشار را بر جمهوری اسلامی افزایش خواهد داد و به همین دلیل هم آنها نمی‌خواهند زیر این فشار بروند، پیش از آنکه امتیازاتی بگیرند.

ف. ز: آقای دکتر اعتماد نظر شما در این مورد، یعنی امضای سند پروتکل الحاقی چیست؟ اگر ایران این سند را امضا کند، می‌تواند الان این مسئله‌ای را که الان هست را خاتمه بدهد؟

دکتر اعتماد: اول من باید يك توضیحاتی در مورد گفته‌های آقای براتی بدهم، و آن این است که کشورهای دنیا از لحاظ اتمی سه گروه هستند: يك گروه مثل کشورهای آمریکا، فرانسه، چین و روسیه، اینها کشورهای اتمی هستند و يك گروه دیگر هستند که آنها اصلا با این قضیه کار ندارند، مثلا کشورهای آفریقایی که هیچ وسط این دو گروه، يك گروه کشورهای هستند مثل هند، پاکستان، ایران، مصر، برزیل، اسرائیل، این کشورها هستند که مهم هستند از لحاظ اینکه اینها به سلاح اتمی دست پیدا کنند یا نکنند. این کشورهایی که عرض کردم، قسمت اعظمشان حتی قرارداد منع گسترش سلاح‌های اتمی را امضا نکردند، اصلا در کنترل آژانس نیستند، هند نیست، اسرائیل نیست، پاکستان نیست. ایران این قرارداد را امضا کرده و با آژانس هم ارتباط دارد و مامورینش رفت و آمد دارند. بنابراین اصلا هیچ کس به آنها نمی‌گوید که چرا شما در قرارداد منع گسترش سلاح‌های اتمی نیستید، اینها کار خوشان را می‌کنند، آنها هم بمب خودشان را می‌سازند. ایران که هست، آمدند می‌گویند این قرارداد الحاقی را امضا کن. این قرارداد الحاقی را هیچک از آن کشورهای گروه وسطی که من گفتم، امضا نکردند. ایران این را قبول کند یا نکند، من نمی‌دانم، من که در مغز زعمای قوم نیستم، ولی به نظر من ایران صلاحش نیست به این کار تن بدهد اصلا.

ف. ز: یعنی شما این را بهانه می‌دانید.

دکتر اعتماد: مسلما بهانه می‌بینم. این فقط برای فشار آوردن به ایران است و گرفتن امتیاز از ایران.

ف. ز: خواهش می‌کنم حالا در دو یا سه جمله چکیده نظر خودتان را بفرمایید. آقای دکتر براتی.

دکتر براتی: الان زمان آن رسیده که در رابطه با همین مسئله مشکلی که الان پیش آمده، کلیه سران نظام جمهوری اسلامی، بخصوص کسانی که به عنوان اصلاح طلبان این نظام فعالیت می‌کنند، بخصوص کسانی که نگران آینده همین نظام هستند و در چهارچوب همین نظام منافع خودشان را می‌بینند، حتی آنها باید به این فکر بیفتند که هرچه زودتر ایران را از این دایره ای که در آن گرفتار شده بیرون بیاورند، این پروتکل را امضا کنند و يك بار برای همیشه، استفاده بمب اتمی را منع کنند و به لحاظ سیاسی و اقتصادی، امکان به گار گرفتن آن را ندهند.

داریوش همایون: جمهوری اسلامی وارد بازی بسیاری خطرناکی شده است، بلوفی زده است که گرفته دنیا و دنیا مصمم است که جلوی پیشرفت جمهوری اسلامی را در این زمینه بگیرد، باید از رهبران اسلامی خواست که منافع مردم ایران را مقدم بشمارند بر نقشه‌هایی که دارند برای تقویت خودشان برای اینکه با مسلح شدن به سلاح هسته‌ای بر سرکوبگری در داخل بیفزایند و موقعیتشان را در خارج محکم کنند.

دکتر اعتماد: مسئله ایران مسئله دستیابی به تکنولوژی است، نه ساختن بمب، در ثانی بمب اتمی هیچ کس نمی‌سازد که مصرف کند و بزند، بمب اتم مثل يك کارت کردیت است که به شما می‌دهند که با شما درست‌تر صحبت کنند و به شما احترام بگذارند، حالا دولت ایران دنبال بمب اتمی است یا نه، بنده نمی‌دانم، ولی فعلا مسئله ایران دستیابی به تکنولوژی اتمی است و من نمی‌دانم این چرا باید مخالفت دنیا را برانگیزد.

[Link to original article](#)